

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A járművezetéstől eltiltás a büntetőjogban és a szabálysértési jogban

Szerző: dr. Lénárd-Komjáthy Kitti Katalin

2016. április 27.

I. Bevezetés

A járművezetéstől eltiltás mind a büntető anyagi jogban, mind pedig a szabálysértési jogban helyet foglal a hatályos szankciórendszerben. A hatályos büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényben (továbbiakban: Btk.), mint büntetés, a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvényben (továbbiakban: Szabs. tv.), mint intézkedés került szabályozásra.

A fenti büntetés, illetve intézkedés szabályozása túlnyomórészt hasonló, azonban a két jogterület jellegének megfelelően eltéréseket is mutat. A tanulmány a két szabályozást, valamint alkalmazásukat igyekszik összevetni.

A járművezetéstől eltiltás jogfosztó-jogkorlátozó jellegű büntetés, illetve a szabálysértési jogban intézkedés. A bűncselekmény elkövetőjét időlegesen vagy végleg megfosztja annak törvényes lehetőségétől, hogy járművezetőként részt vegyen a közlekedésben. Megfelelő alkalmazása a baleset-megelőzés egyik hatékony eszköze.¹

II. A járművezetéstől eltiltás a büntetőjogban

Btk. 55. § (1) A járművezetéstől azt lehet eltiltani, aki

- a) az engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével követi el a bűncselekményt, vagy*
- b) bűncselekmények elkövetéséhez járművet használ.*

(2) A járművezetéstől el kell tiltani azt, aki járművezetés ittas állapotban vagy járművezetés bódult állapotban bűncselekményt követ el. Különös méltánylást érdemlő esetben a járművezetéstől eltiltás kötelező alkalmazása mellőzhető.

(3) A járművezetéstől eltiltás meghatározott fajtájú (légi, vasúti, vízi vagy közúti) és kategóriájú járműre is vonatkozhat.

A járművezetéstől eltiltás célja egyrészt a Btk. 79. §-ában meghatározott általános büntetési cél, azaz a társadalom védelme, valamint a bűnisméltés megelőzése, másrészt a fentiekén túl a közlekedés

¹<https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/155440/Biro-ertekezes.pdf;jsessionid=3CEB91654BC0217EDD5C451745763CA1?sequence=7> (Hozzáférés ideje: 2016. április 25.)

biztonságának, a közlekedésben részt vevők életének és testi épségének a védelme.² Mivel a fenti speciális célt is szolgálja ez a büntetés, ez alapvetően meghatározza, hogy főként mely bűncselekményi kör esetében kerül alkalmazásra.

1. A járművezetéstől eltiltás alkalmazása bírói mérlegelés alapján

A járművezetéstől eltiltás két alapesete, az engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével elkövetett bűncselekmény, illetve bűncselekmények elkövetéséhez járművek használata (úgynevezett mozgó bűnözés). Ez a két eset főként a közlekedési bűncselekmények esetében fordul elő, de emellett - főleg a második esetben- más jellegű bűncselekmény elkövetése esetén is teret nyerhet. Például vagyon elleni bűncselekmények esetében gyakori, hogy az elkövető a bűncselekmények elkövetéséhez rendszeresen járművet használ.

A bíróság számára ad iránymutatást a 38. számú BK vélemény, amely meghatározza a járművezetéstől eltiltás alkalmazásának szempontjait. E körben iránymutatást tartalmaz arra nézve, hogy a Btk. 55. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott esetben az „engedélyhez kötött járművezetés szabályaira” utalás értelemszerűen kiterjed minden olyan közlekedési szabályra, amely a járművet vezető részére - e tevékenységével kapcsolatban - kötelezettségeket vagy tilalmakat ír elő. Így ebbe a körbe vonja a segítségnyújtás elmulasztása büntettét is, hiszen az magába foglalja a KRESZ 58. §-nak (1) bekezdésében meghatározott kötelezettségek nem teljesítését is, és ezért - ha közlekedési bűncselekmény esetleg nem is valósul meg - az engedélyhez kötött járművezetés szabályai mindenképpen sérelmet szenvednek. Így a közlekedési bűncselekmények mellett a BK vélemény alapján lehetőség van más bűncselekmények, így például a segítségnyújtás elmulasztása büntettének megvalósulása esetén is arra, hogy a bíróság járművezetéstől eltiltást alkalmazzon. Értelemszerűen a Btk. ezen szabályát is minden esetben az eset összes körülményeinek figyelembevételével kell vizsgálni.

A vélemény a Btk. 55. § (1) bekezdés b) pontja esetében rögzíti, hogy a „használ” fogalom alatt értendő minden olyan magatartás, amely valamely bűncselekmény elkövetését, annak leplezését, az elkövető menekülését, a bűncselekmény tárgyának őrzését, tárolását stb. felöleli. Lényegében idetartozik tehát minden olyan tevékenység, amelynél a jármű igénybevétele a bűnözéshez szorosan tapadó, egyben

²http://epa.oszk.hu/02700/02705/00079/pdf/EPA02705_bortonugyi_szemle_2009_3_063-072.pdf (Hozzáférés ideje: 2016. április 25.)

ismétlődő és tartós elemként jelentkeznek. „Használó”-nak kell tekinteni - amennyiben tettese vagy részese a bűncselekmény elkövetésének - a gépjármű üzemeltetőjét, annak vezetőjét, illetve rajtuk kívül azokat is, akik a járművet ismételten bűncselekmény céljára - akár utasként is - igénybe veszik. A fentiek alapján tehát eltiltható a járművezetéstől az a személy is, aki akár csak utasként használja rendszeresen a járművet a bűncselekmény elkövetéséhez, és az is, aki csupán részese, nem pedig tettese a bűncselekménynek. Ha azonban a jármű használata nem tapad szorosan a bűncselekményhez, illetve nem rendszeres vagy tartós használatról van szó, a járművezetéstől eltiltásnak nincs helye.

Emellett a BK véleménye kitér arra is, hogy a járművezetéstől eltiltás helyett foglalkozástól eltiltást kell alkalmazni abban az esetben, ha a járművezető foglalkozása szabályainak megszegésével követi el a cselekményt, vagy a foglalkozásából adódó lehetőségeket használja fel bűncselekmény elkövetésére.

A fenti két alapesetben a Btk. a büntetés kiszabását csak lehetőségként szabályozza, az a bíróság mérlegelésétől függően alkalmazható. A 38. számú BK véleménye szerint a büntetés alkalmazása a büntetés kiszabás céljának megvalósulása érdekében akkor indokolt, ha a közlekedési bűncselekmény elkövetési körülményeiből vagy az elkövető személyiségéből arra kell következtetni, hogy az elkövetőnek a közlekedésben járművezetőként való részvétele a közlekedés biztonságát, mások életét vagy testi épségét veszélyezteti, illetve ha bármely bűncselekmény elkövetésével kapcsolatban az ún. mozgó bűnözés hatásos megelőzésére e büntetés kiszabása szükségesnek mutatkozik. Így a BK véleménye elsősorban akkor tekinti alkalmazandónak a járművezetéstől eltiltást, ha az ezen büntetéssel elérni kívánt speciális cél elérése érdekében szükséges, valamint ha a mozgó bűnözés esetében speciális preventív hatást gyakorol.

A BK véleménye szerint az ilyen következtetésre alapul szolgáló elkövetési körülmények:

- a szándékos veszélyeztetés,
- az alapvető vagy nagyobb mérvű veszély elhárítását szolgáló közlekedési szabályok (elsőbbség megadása, előzés, kanyarodás stb.) semmibevétele jelző agresszív vezetés,
- vagy e szabályoknak tudatos és módjánál fogva durva megszegése.

Az elkövető személyének káros vonásaira, az eltiltásra okul szolgáló morális fogyatékoságára kell általában következtetni, ha az elkövető egész életvitelét a fegyelmezetlenség, a megbízhatatlanság, felelőtlenesség, erőszakosság vagy önzés jellemzi. E körben hangsúlyt kap a korábbi büntetettsége, különösen a közlekedési bűncselekmények elkövetése miatti elítélések, közlekedési szabálysértés miatti többszöri

felelősségre vonás, a korábbi szabályszegések természete, a cserbenhagyásban vagy a segítségnyújtás elmulasztásában jelentkező súlyos etikai fogyatékoság.

A gondatlan jellegű közlekedési bűncselekmények [Btk. 233. § (3) bekezdése, 235. §] eseteiben a büntetés alkalmazását indokolhatja a járművezetés szabályainak tudatos megszegése, az elkövető vezetési tapasztalatlansága, járatlansága, vezetési képességének olyan hiánya, amely őt a biztonságos járművezetésben jelentősen korlátozza.

Nem indokolt viszont a járművezetéstől eltiltás, ha a gondatlan jellegű vagy csekélyebb tárgyi súlyú bűncselekmény elkövetőjének előélete, közlekedési viselkedése egyébként kedvező. Általában nem indokolt az eltiltás alkalmazása akkor sem, ha a közlekedési bűncselekmény pillanatnyi figyelmetlenség, a közlekedési helyzet nem elég alapos értékelése folytán vagy olyan közlekedési helyzetben jön létre, amikor a veszélyhelyzet kialakulása kevésbé valószínű (gyér forgalom, lakott területen kívül, éjjel stb.). Hasonló megítélés indokolt, amikor a baleset előidézésében az elkövetőn kívül eső jelentős közreható tényezők is szerepeltek (a sértett vagy mások szabálytalan, figyelmetlen mozgása, félreérthető közúti jelzés, váratlan közlekedési nehézség, úttest-hiba, hirtelen vihar, eső stb.).

A járművezetéstől eltiltás büntetés speciális voltát igazolja, hogy az elkövetett közlekedési bűncselekmény súlyosabb eredménye nem meghatározó tényező a járművezetéstől eltiltás szükségességének az eldöntésénél, az eredmény az elkövető bűnösségének mértékétől függetlenül nem értékelhető. Ebből adódóan előfordulhat az is, hogy bár halálos eredménnyel végződik a közlekedési bűncselekmény, azonban a fenti büntetékiszabási körülmények figyelembevételével mégsem indokolt a járművezetéstől eltiltás alkalmazása.

2. A járművezetéstől eltiltás kötelező esetei

Nem enged mérlegelést a hatályos büntető kódex abban az esetben, ha járművezetés ittas állapotban vagy járművezetés bódult állapotban bűncselekményt követ el az elkövető. Ezekben az esetekben főszabályként kötelező alkalmazni az eltiltást, mellőzésére csak különös méltányolást érdemlő esetben kerülhet sor. A BK vélemény szerint mellőzhető az eltiltás az olyan élethelyzetek megállapítása esetén, amikor váratlan és méltányolható ok készíti az alkoholt fogyasztó személyt arra, hogy a törvényi tilalom

ellenére járművet vezessen. (Pl. sürgős orvosi segítség kérése vagy nyújtása, egyéb szolgálati, esetleg családi kötelezettség teljesítésének kényszere.)

3. A büntetés differenciálása

A bíróság a büntetés kiszabása során meghatározhatja a jármű fajtáját, illetve kategóriáját, amelyre az eltiltás vonatkozik. E rendelkezés alapvető célja, hogy ne tiltassék el mindennemű jármű vezetésétől az, aki csak bizonyos jármű vezetésével kapcsolatban jelent veszélyt a közlekedés biztonságára. Ehhez képest a bíróság az eltiltás érvényesülési körét korlátozhatja a közlekedés egyes ágazataira - vasúti, légi közúti, vízi járművekre - és ezeken belül az egyes járműkategóriákra és járműfajtákra.

A 38. számú BK vélemény alapján két alapvető tényezőt kell figyelembe venni a jármű fajtájának, valamint kategóriájának meghatározásakor:

1. Az elkövetői oldal tekintetében:

Az elkövetett bűncselekmény jellegét, tárgyi súlyát és az elkövető személyiségének feltárt jellemzőit együttesen értékelve először azt kell eldönteni, hogy az elkövető valóban csak meghatározott jármű vezetésével kapcsolatosan szegi-e meg a közlekedési előírásokat, és van-e alap annak megállapítására, hogy az esetleges egyéb jármű vezetése közben szabályosan közlekedik.

A rendszeresen italozó vagy sorozatos, súlyos szabályszegő magatartást tanúsító elkövetőnél nyilvánvalóan irreális annak feltételezése, hogy csupán bizonyos járművek vezetése esetén jelent potenciális veszélyt a közlekedésre.

Viszont indokolt lehet a járművezetéstől eltiltás hatókörének korlátozása azoknál a hivatásos gépkocsivezetőknél, akik szolgálatukat kifogástalanul látják el, és pihenőidejükben saját - más kategóriába tartozó - járművükkel követnek el közlekedési bűncselekményt.

A gyakorlati tapasztalatok szerint ugyanis az esetek igen nagy számában a hivatásos járművezetőket munkájuk közben nemcsak a KRESZ előírásai, de a rájuk bízott feladat hibátlan ellátásának igénye, a munkahelyi kötöttségek betartása, a hivatásukból folyó felelősség is a közlekedési szabályok maradéktalan betartására készíti. Saját járműveik vezetése közben azonban e késztetések hiányoznak, és könnyebben

válnak szabályszegővé. Helyes tehát a bírósági gyakorlatban egyre inkább érvényesülő azon szemlélet, amely a hivatásos gépkocsivezetők esetében különbséget tesz az eltiltás hatóköre tekintetében attól függően is, hogy a bűncselekmény milyen jármű vezetése közben valósult meg.

Szükséges lehet a kategorizálás akkor is, ha a gépjárművel közlekedési bűncselekményt elkövető pl. mezőgazdasági foglalkozását lassú jármű vagy állati erővel vont jármű használatával képes ellátni.

Ugyanígy indokoltnak kell tekinteni az eltiltás korlátozását olyan járművek vezetőivel kapcsolatban is, akik az egyes közlekedési ágazatokhoz, járműkategóriákhoz, illetve járműfajtákhoz tartozó jármű vezetésére vonatkozó speciális szabályokat megszegve követnek el bűncselekményt.

Mindenkor indokolt az eltiltás körének vizsgálata a segédmotoros kerékpárral elkövetett bűncselekmény esetén. Ilyenkor azt kell meggondolni, hogy a tömegénél, sebességénél fogva viszonylag kisebb veszélyű gépi meghajtású járművel okozott bűncselekmény miatt - a vezetői jogosítvány terjedelmétől függetlenül - elégséges-e csupán a segédmotoros kerékpár vezetésétől való eltiltás. Amennyiben a bíróság e kérdést igenlően dönti el, úgy az eltiltást kizárólag erre a fajtájú járműre is korlátozhatja.

2. A vezetett jármű tekintetében:

További általánosítható alapelv, hogy az eltiltott személy olyan járművet ne vezessen, amelyikkel a tilalmazott magatartást tanúsította és a bűncselekményt elkövette. Ellenkező esetben ugyanis a büntetés formális, az elítéltre tényleges hátrányt nem jelent, és ekként a büntetés céljának elérésére sem alkalmas. Aki tehergépkocsival vagy autóbusszal követ el olyan bűncselekményt, amely a büntetés kiszabását indokolja, azt úgy kell eltiltani, hogy e járműveket ne vezethesse, és méltányossági szempontból sem korlátozható az eltiltás más járműkategóriára. Aki segédmotoros kerékpárral súlyosabb megítélésű bűncselekményt követ el, azt - függetlenül attól, hogy a jogosítványa milyen járműkategóriára szól - „a járművezetéstől” vagy „a közúti járművezetéstől” kell eltiltani. Segédmotoros kerékpárt ugyanis bármely járműkategóriára érvényes vezetői engedéllyel vagy segédmotoros kerékpárra szóló vezetői igazolvánnyal szabad vezetni.

Ugyanez a helyzet a lassú járművek vagy állati erővel vont járművek vezetésétől való eltiltás esetén is.

A fentiek alapján tehát a bíróságnak körültekintően kell vizsgálnia mind az elkövetői oldalt, mind pedig az

által vezetett járművet, és figyelembe kell vennie és értékelnie kell minden körülményt a büntetékiszabás során ahhoz, hogy a járművezetéstől eltiltást csak indokolt esetben és olyan fajtájú, valamint kategóriájú járműre alkalmazza, hogy azzal valóban csak a törvényben foglalt büntetési célt érje el, azon túlmenően az elkövetőnek ne okozzon szükségtelen hátrányt. Így például egy egyszeri figyelmetlenség ne vezethessen odáig, hogy az elkövető a járművezetéstől eltiltás folytán elveszítse a munkáját és veszélybe kerüljön a megélhetése.

4. A járművezetéstől eltiltás tartama

56. § (1) A járművezetéstől eltiltás határozott ideig tart, vagy végleges hatályú.

(2) A járművezetéstől eltiltás tartamába be kell számítani azt az időt, amelynek tartamára az elkövető vezetői engedélyét - a járművezetéstől eltiltásra ítéletét megelőzően - a bűncselekménnyel összefüggésben a helyszínen elvették, vagy azt a hatóságnál leadta.

(3) A határozott ideig tartó eltiltás legrövidebb tartama egy hónap, leghosszabb tartama tíz év. A járművezetéstől eltiltást hónapokban vagy években, illetve években és hónapokban kell meghatározni.

(4) A járművezetéstől eltiltás tartama az ítélet jogerőre emelkedésével kezdődik. Ha a járművezetéstől eltiltást szabadságvesztés mellett szabják ki, annak tartamába nem számít bele az az idő, amely alatt az elítélt a szabadságvesztést tölti, illetve amíg kivonja magát a szabadságvesztés végrehajtása alól. Ha a feltételes szabadságot nem szüntetik meg, a feltételes szabadságon töltött időt a járművezetéstől eltiltás tartamába be kell számítani.

(5) Végleges hatállyal az tiltható el, aki a járművezetésre alkalmatlan. A végleges hatályú eltiltás alól a bíróság az eltiltottat kérelemre mentesítheti, ha az eltiltás óta tíz év eltelt, és az eltiltott a járművezetésre alkalmassá vált.

Amennyiben a bíróság úgy ítéli meg, hogy járművezetéstől eltiltás büntetést szab ki az elkövetővel szemben, a Btk. fenti szabálya alapján határozhatja meg annak tartamát.

A 38. számú BK vélemény iránymutatást ad arra nézve is, hogy mely körülmények felmerülése esetén indokolt határozott időre, illetve végleges hatállyal eltiltani a járművezetéstől az elkövetőt.

Végleges hatállyal az tiltható el, aki a járművezetésre alkalmatlan. A vélemény szerint alkalmatlan az a

közlekedési bűncselekményt elkövető, aki a jármű biztonságos vezetésére életkoránál, betegségénél vagy személyisége valamely tartós korlátozottságánál fogva képtelen. Alkalmatlannak tekinthető az az elkövető is, akinél súlyos fokú és állandósult jellemhiba, kifogásolható életvezetési stílus észlelhető (idült alkoholizmus, korábbi ittas járművezetés miatti többszörös elítélés stb.).

A határozott tartamú eltiltás szükségessége esetén a törvényben meghatározott 1 hónap-10 éves keretben nyílik lehetőség annak vizsgálatára, hogy az adott bűncselekmény és annak elkövetője milyen mértékben veszélyes a közlekedés biztonságára, s ehhez képest az ő nevelése és másoknak a hasonló magatartástól való visszatartása érdekében milyen tartamú eltiltás látszik célravezetőnek. E körben is elsősorban a bűncselekmény szándékos vagy gondatlan jellege, a gondatlan cselekményeknél a szabályszegés tudatos elkövetése, illetve az eredményhez való pszichikus viszony és az elkövető általános közlekedési magatartása lesz az irányadó.

Összességében tehát a határozott időtartamra való eltiltás mértékének a megállapításánál a bűncselekmény jellegének, tárgyi súlyának, az elkövető közlekedési előéletének és a bűnösség fokának van meghatározó jelentősége.

A vélemény alapján hosszabb időtartamú eltiltás kiszabása szükséges annál az elkövetőnél:

- aki ittasan súlyos eredményű balesetet okoz, különösen ha egyébként is italozó természetű;
- aki a mások életét, testi épségét bármi okból, de szándékosan veszélyezteti;
- ha a tudatos közlekedési szabályszegés kirívóan durva módon valósul meg;
- ha a korábban közlekedési bűncselekmény miatt elítélt azonos vagy hasonló vonásokat mutató újabb bűncselekményt követ el;
- ha korábban már alkalmaztak vele szemben járművezetéstől eltiltást;
- ha az eltiltás tartama alatt vezet járművet;
- ha az elkövető személyiségében különösen felelőtlen, pl. a közlekedési bűncselekményhez segítségnyújtás elmulasztása vagy cserbenhagyás is társul.

A fentiek alapján tehát a határozott tartamú büntetés kiszabása esetében elsősorban a korábban már részletezett büntetékiszabási tényezőket kell elsősorban vizsgálni, másrészt pedig a BK vélemény által rögzített, kifejezetten a tartam meghatározásánál részletezett tényezőket. Míg a bűncselekmény eredményét tekintetben nem lehetett figyelembe venni, hogy az elkövetővel szemben szükséges e az

eltiltás alkalmazása, a tartam meghatározásánál már jelentősége van. Így szükségképpen hosszabb tartamú eltítást kell alkalmazni abban az esetben, ha a bűncselekményhez súlyosabb eredmény társul.

A BK vélemény rögzíti azt is, hogy amennyiben a járművezetéstől eltiltás alkalmazásának az elkövetőre nézve egzisztenciális jellegű kihatása is van, annak alapvetően az eltiltás mértékének vagy körének a megállapításánál lehet jelentőséget tulajdonítani és csak kivételesen az eltiltás szükségességének az eldöntésénél.

Ebben a körben a társadalmi érdekek feltárása és értékelése elengedhetetlenül szükséges. Azt a tényt tehát, hogy az eltiltás alkalmazása az elkövető munkahelyének elvesztésével járhat csak kivételesen lehet figyelembe venni az eltiltás szükségességének vizsgálatánál, csak a jármű-kategória, illetve fajta, valamint a tartam meghatározásánál van jelentősége. Így amikor a bíróság a büntetés kiszabásának szükségességéről dönt, a társadalmi érdek elsőbbséget élveznek az elkövető megélhetésével szemben. Kivételes indok lehet, ha az elkövető megélhetése mellett a vele együtt élő hozzátartozói, kiskorú gyermekei megélhetését is veszélyezteti az, hogy a bíróság akár a legrövidebb időtartamra is, de eltiltja az elkövetőt a járművezetéstől. Ebben az esetben lehet indokolt álláspontom szerint, hogy a bíróság már a szükségesség megállapításánál figyelembe veszi az elkövető egzisztenciáját, és előnyben részesíti a társadalmi érdekekkel szemben.

III. A járművezetéstől eltiltás a szabálysértési jogban

Szabs. tv. 16. § (1) Az eljárás alá vont személy eltiltható, illetve az e törvényben meghatározott esetben az eljárás alá vont személyt el kell tiltani a járművezetéstől, ha a szabálysértést engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével követte el.

(1a) Közveszély színhelyén, a 7500 kg-ot meghaladó megengedett legnagyobb össztömegű tehergépkocsival, vontatóval, valamint e járműből és pótkocsiból álló járműszerelvényel

- a) az úton való haladásra,*
- b) az előzésre és kikerülésre, valamint*
- c) a lezárt útszakaszra történő behajtásra*

vonatkozó szabályok megszegésével elkövetett szabálysértés miatt járművezetéstől eltítást alkalmazni kell.

(2) A vezetői engedély visszaadása külön jogszabályban meghatározott feltétel teljesítésétől tehető függővé.

(3) A járművezetéstől eltiltás meghatározott járműkategóriára, illetve járműfajtára is vonatkozhat.

(4) A járművezetéstől eltiltás - e törvény eltérő rendelkezése hiányában - legrövidebb tartama egy hónap, leghosszabb tartama egy év.

17. § (1) A járművezetéstől eltiltás hatálya a szabálysértési határozat jogerőre emelkedésével kezdődik.

(2) A járművezetéstől eltiltás tartamába be kell számítani azt az időt, amelynek tartamára az eljárás alá vont személy vezetői engedélyét - a járművezetéstől eltiltás intézkedést megelőzően - a szabálysértéssel összefüggésben a helyszínen elvették, vagy azt a hatóságnál leadta.

A járművezetéstől eltiltás bár a Szabs. tv.-ben mint intézkedés került szabályozásra, szabályozását és célját tekintve is igen hasonló a Btk.-ban meghatározott járművezetéstől eltiltás büntetéshez. A szabálysértési jogban, mint a büntetőjogban is, a büntetés általános célján felül a járművezetéstől eltiltás alkalmazásának célja a közlekedés biztonságának és a közlekedésben részt vevők életének és testi épségének a védelme.

A Btk.-tól eltérően azonban a Szabs. tv. a szabálysértési hatóság, illetve bíróság részére kisebb teret enged az intézkedés alkalmazására, tekintettel arra, hogy mérlegelési jogkörében is csupán egyetlen esetet említ, míg kötelezően csak igen szűk körben írja elő az eltiltás alkalmazását.

A szabálysértési hatóság, valamint a bíróság a mérlegelésétől függően eltiltást alkalmazhat, ha a szabálysértést az engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével követik el. Ebben az esetben a gyakorlat szűken értelmezi azt a szabálysértési kört, amely esetében alkalmazható az intézkedés. Mind a bíróság, mind pedig a szabálysértési hatóság (a közlekedési szabálysértések esetében rendőrség) kizárólag közlekedési szabálysértések esetében alkalmaz járművezetéstől eltiltás intézkedést az elkövetővel szemben.

Az intézkedés kötelező alkalmazását a Szabs. tv. csak igen kivételes esetben írja elő, így akkor, ha 7500 kg-ot meghaladó megengedett legnagyobb össztömegű tehergépkocsival vagy járműszerelvénnyel követik el a szabálysértést és csak bizonyos szabálysértések esetében. Ezen kötelező alkalmazás alól azonban a

Btk.-val ellentétben nem enged kivételt, nincs lehetőség arra, hogy különös méltánylást érdemlő esetben a jogalkalmazó mellőzze annak kiszabását.

Bár a 38. számú BK vélemény elsősorban a büntetőeljárás keretében kiszabandó járművezetéstől eltiltás büntetés esetén ad iránymutatást a jogalkalmazók számára, álláspontom szerint a BK vélemény az általa kifejtett és a büntetés kiszabása során értékelendő körülmények tekintetében a szabálysértési jog jellegére figyelemmel ugyanúgy alkalmazandó a szabálysértési járművezetéstől eltiltás intézkedés alkalmazása során is. Így például a szabálysértési eljárás keretében is indokolt az eltiltást alkalmazni, ha az elkövetési körülményeiből vagy az elkövető személyiségéből arra kell következtetni, hogy az elkövetőnek a közlekedésben járművezetőként való részvétele a közlekedés biztonságát, mások életét vagy testi épségét veszélyezteti.

Emellett a Szabs. tv. szerint is lehetőség van arra, hogy az eltiltás meghatározott járműkategóriára vagy járműfajta korlátozódjon. A jogalkalmazó számára ugyancsak támpontot ad a már említett BK vélemény, amely részletezi, hogy mely esetekben indokolt korlátozni az eltiltást.

A szabálysértés jellegénél, illetve súlyánál fogva csak határozott tartamú eltiltás kiszabására van lehetőség, melynek tartamát egy hónaptól egy évig határozza meg a jogszabály. A korábban kifejtettek alapján az eltiltás mértékének a megállapításánál a cselekmény jellegének, tárgyi súlyának, az elkövető közlekedési előéletének és a felelősség fokának van meghatározó jelentősége. Emellett ezen körben is irányadó a már kifejtett BK vélemény.

IV. Összefoglalás

Mindkét jogszabály, így a Btk. és a Szabs. tv. is alapvetően mérlegelést enged a jogalkalmazónak arra, hogy döntsön a járművezetéstől eltiltás alkalmazása tekintetében. A kötelező alkalmazását csak szűk körben határozza meg mindkét szabályozás.

A mérlegelési jogkörében eljárva a jogalkalmazó számára bár iránymutatást ad a 38. számú BK vélemény, a gyakorlat még így is jelentős eltéréseket mutat. A BK vélemény részletesen kifejti, hogy mely esetekben indokolt az eltiltás alkalmazása, kategóriára vagy járműfajta történő korlátozása, illetve mikor indokolt

véglegesen vagy hosszabb időtartamra eltiltani az elkövetőt, annak pontos időtartamát nyilván nem határozza meg. Ennek megfelelően egy adott törvényszék területén belül is jelentős eltérések mutatkoznak abban, hogy mi minősül hosszabb vagy rövidebb időtartamnak. Míg egyes járásbíróóságokon a leghosszabb tartamú járművezetéstől eltiltás egy vagy kettő év, addig más járásbíróóságon akár végleges hatállyal is eltiltásra kerül az elkövető.

Még nagyobb eltérések, illetve aránytalanságok észlelhetők a szabálysértési eljárás, illetve a büntetőeljárás keretében kiszabott eltiltás között. Szintén megfigyelhető, hogy ugyanazon járásbíróóságon büntetőeljárás keretében legfeljebb hat-hét hónap eltiltást, szabálysértési eljárás keretében leginkább egy év eltiltást szab ki a jogalkalmazó. Ennek fő oka, hogy míg a szabálysértési eljárás keretében a szinte kizárólag szabálysértési ügyeket elbíró bírói titkár vagy szabálysértési hatóság szempontjából súlyosnak minősül az a szabálysértés, amely miatt az eltiltás kiszabásra kerül, addig a büntető ügyekben eljáró bíró számára „jelentéktelen” bűncselekmény miatt rövidebb tartamú eltiltást tart indokoltnak.

Ezen aránytalanságok, illetve jelentős eltérések feloldása álláspontom szerint indokolt lenne a következetes jogalkalmazás, illetve a jogbiztonság érdekében, azonban nyilván szűkebb teret engedne a jogalkalmazónak a büntetés kiszabása során.

A fentiek alapján nehéz eldönteni, hogy mi tűnik hasznosabbnak és védhetőbbnek a jogalkotó részéről, minél tágabb teret engedni a jogalkalmazóknak a büntetés kiszabásánál, ebben az esetben túl nagy különbség lehet a jogalkalmazók gyakorlata és a büntetések mértéke között, vagy pedig minél szűkebb teret engedni, ahogy azt a középérték intézménye is mutatja, ebben az esetben viszont a büntetés kiszabása mechanikussá válik és nem veszi figyelembe magát az embert.

Földvári József 1970-ben írta „A büntetés tana” című könyvében:

„Olyan bírói mérlegelés, szabad működés biztosítására van tehát szükség, amelyet a törvény bizonyos korlátok között tart, és a korlátok közötti tevékenység vonatkozásában sincs a bíróság teljesen magára hagyva.”

V. Felhasznált irodalom

1. Kis Norbert-Papp László: A szabálysértési törvény kommentárja. MHK Kiadó. 2005.
Elektronikus kiadvány
2. Földvári József: A büntetés tana. 1970
3. Nagy Ferenc: A Magyar Büntetőjog Általános Része. Korona kiadó, Budapest 2004.
4. Földvári József: Magyar Büntetőjog. Általános Rész. 6. kiadás. Budapest, 2002.
5. Békés Imre: A magyar büntetőjog. Általános Rész. Budapest, 1973.
6. Belovics E.-Békés I.-Sinku P.-Busch B.-Molnár G.-Tóth M.: Büntetőjog Általános Rész.
HVG-ORAC. 2005

VI. Felhasznált források

1. <https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/155440/Biroertekezes.pdf;jsessionid=3CEB91654BC0217EDD5C451745763CA1?sequence=7> (Hozzáférés ideje: 2016. április 25.)
2. http://epa.oszk.hu/02700/02705/00079/pdf/EPA02705_bortonugyi_szemle_2009_3_063-072.pdf
(Hozzáférés ideje: 2016. április 25.)

VII. Felhasznált jogforrások

1. A büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény
2. A szabálysértésekről, szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény
3. 38. számú Büntető Kollégiumi Vélemény